

BPrAL - PPOHE
Kolegji AAB

Programi Komunikim Masiv (MA)

TEMË E MASTERIT

**Imazhi i Kosovës nëpërmjet trashëgimisë kulturore -
monumenteve arkeologjike - historike**

Kandidati:

Idriz Morina

Mentori:

Prof. Asst. Dr. Hasan Saliu

Prishtinë, 2017

Përmbajtja

Falënderimi	5
Abstrakti.....	6
Abstract.....	7
I. Hyrje.....	8
II. Qëllimi i punimit	11
III. Objektivat.....	12
IV. Pyetjet që shtrohen/hipotezat.....	13
V. Rëndësia e temës.....	13
VI. Metodologjia.....	14
Kapitulli I	16
1.1. Kanuni si trashëgimi e lashtësisë (imazhi antik i Kanunit!).....	16
1.2. Kanuni dhe Besa.....	19
1.3. Imazhi i shqiptarëve nëpërmjet Besës.....	23
1.3.1. Besa, propozim për kod të rendit të ri botëror!.....	23
1.3.2. Si ndodhi kjo rinjohje?.....	24
1.4. Mikpritja.....	25
Kapitulli II	27
2.1. Trashëgimia orale rrjedh nga lashtësia, në rrënjë të civilizimit europian!.....	27
2.2. Kontestimi i autorit dhe i origjinës greke të veprave monumentale, “Iliadës” dhe “Odisesë” – origjina parashqiptare!.....	28
2.3. Këngët kreshnike i paraprin shkrimet homerik – grek.....	30
2.4. Lashtësia e këngëve polifonike.....	34
Kapitulli III	35
3.1. Lashtësia e gjuhës shqipe.....	35
3.2. Pellazgjishtja.....	38
3.3. Shqipja para gjuhëve indoeuropiane?.....	40
3.4. A kanë shkruar ilirët dhe pellazgët?!.....	42
3.4.1. Mbishkrimet e lashta shqipe, edhe si monumente	44

Kapitulli IV	46
4.1. Lashtësia e shqiptarëve sipas historisë.....	46
4.1.1 Mesazhet për lashtësinë nëpërmjet librave shkollorë, universitar, monografive, fjalorëve shqiptarë.....	46
4.2. Dyshimet për logjikën përjashtuese akademike	47
4.3. Teogonia si imazh i okupuar’.....	51
4.4. Gjenetika mbështetë autoktoninë dhe origjinën ilire dhe pellazge.....	53
Kapitulli V	55
5.1. Imazhi shqiptarëve nga gjetjet arkeologjike shqiptare dhe zbulimeve arkeologjike në Ballkan.....	55
5.2. Zbulimet e reja arkeologjike, ndryshojnë imazhin për lashtësinë dhe trashëgiminë ilire dhe parashqiptare në Ballkan!.....	56
5.2.1. Zbulimet në ishullin e Korçullës.....	56
5.2.2. Gjetjet arkeologjike në Bosnje.....	59
5.2.3. Zbulimet arkeologjike në Kurshumli.....	60
5.3. Imazhi i Kosovës dhe Shqipërisë nëpërmjet dokumenteve zyrtare – për turizëm.....	61
5.4. Soft power.....	66
5.5. Paradigmat e gabuara shkencore ndaj trashëgimisë shqiptare.....	67
5.5.1. Epoka e Mezeolitit (10.000-7.000 vjet para Krishtit).....	70
5.5.2. Neoliti i hershëm	70
5.5.3. Neoliti i mesëm	70
5.5.4. Neoliti i vonë	71
5.6. Imazhi i shtrembëruar nga zbulimet arkeologjike shqiptare	72
5.7. Diskutime.....	74
5.8. Përfundime dhe konkluzione.....	75
5.9. Rekomandime	78
Referenca	79
Referencat nga interneti	81
Shtojca	84

Lista e grafikoneve

Fig. 1. Lidhja e ndërsjellë ilire-shqipe me pellazgjishten	40
Foto 2. Sipas Berishës, pasi deshifron mbishkrimin e “Gurit Zi” rezulton se me shkronjat me forma simbolike është krijuar edhe portreti i të vdekurit, i cili vazhdon ta kundrojë jetën....	44
Fig.3. Rezultatet në % të Projektit Shqiptar të ADN, “Albanian Bloodlines” (punuar nga autori studimit).....	54
Fig. 4. Përqindjet e monumenteve fetare (kristiane dhe islame) dhe të objekteve dhe lokaliteteve arkeologjike.....	62
Fig. 5. Monumente arkeologjike të lashtësisë, të ndara në përqindje	64
Fig. 6. Sipas Guidës arkeologjike të MKRS-së, Kosova ka vetëm 29 objekte pararomak.....	67
Fig.7. Këtu paraqitet kodimi dhe dekodimi i një mesazhi, rasti i shkarjes së mesazhit (mbështetur në modelin e komunikimit masiv dhe semiotik)	68
Fig. 8. Diagrami i tipologjisë së vendbanimeve Eneolitike.....	74

Lista e fotografive

Foto 1. Skema e Dr.Anthony, për lashtësinë e gjuhëve indoeuropiane.....	37
Foto 2. Journals.plos.org.: 36 Qeramika të gjetura në Vela Spila në Kroaci, më 2012.....	57
Foto 3. Jutarnji List: Zbulimi në Kopil në Korçullë, 2015.....	57
Foto 4. Majtas “Hyjnesha në fron”, dhe djathtas terakota e Gobekli Tepes.....	65

Abstract

Searching for the image of Albanians in ancient times is the question of presented in this study, and how the image of Kosovo and Albanians can be improved today. Change of image of Albanians and Kosovo has tremendous importance, as it appears in recent decades damaged. To change this image one of the Study Opportunities sees the return to the values of ancient, ancient and old heritage and pre-antic. To reach the required results we are approaching some study areas that helps to find and strengthen of identity, which can be promoted as an image. Theories the information and data used in this study are based mainly to those of archeology, but also to language results, historical, genetic and mythological. In the absence of results like them archaeological finds in Kosovo to extract high-value identity ancient civilization, which also exists in the vision of many foreign scholars, we have referred to archaeological findings like in Bosnia and especially in Croatia, a land belonging to ancient identity Albanian. The elevated hypothesis that Kosovo's image through antiquity and the Albanians in general, will change through the discovery of this antiquity for the foreign public has been confirmed in this study. The findings of the study show that Albanian archeology has remained apart back in her research, as well as the Albanian sciences do not have output the expected results. While, neither diplomacy does is interested in changing international image based on the identity of antiquity.

Keywords: Image, Pelasgians, protogreek, inheritance, canon, ancientness.

Referenca

Literatura primare

Aref, M. (2007). Shqipëria – Odiseja e pabesueshme e një populli parahelen. (pp. 13-14-15-18-22-29-30-74-159-160-513). Tiranë: Plejad

Aref, M. (2008). Mikenët=Pellazgët, Greqia ose zgjidhja e një enigme. Tiranë: Plejad

Baldi, Ph. (1983). An Introduction to the Indo-European Languages. (p.178). Southern Illinois University Press, Carbondale.

Baldi, Ph. (1983). An Introduction to the Indo-European Languages. (p.178). Southern Illinois University Press, Carbondale.

- Bernal, M. (1987). Black Athena: The Afroasiatic Roots of Classical Civilization - Vol. 3. Rutgers University Press, New Brunswick, NJ.
- Bart, R. (1987). Aventura Semiologjike. Prishtinë: Rilindja
- Beljan, D. & at all, Grupa autora (2014). Zemlje antičkog Ilirika prije i poslije Milanskog edikta. Sarajevo: Filozofski fakultet u Sarajevu
- Berisha, Sh. (2017). Toponimia e Moravës së poshtme. Gjilan: Kurora
- Colquhoun, P., Wassa, P. (2017). Pellazgët. (p.135) Prishtinë: Artini.
- Cooper, J. H., (2000). Etruscan and Lemnian Appear to Be Twigs of the Pelasgian Branch of the Indo-European Language Tree. (p.11). Mankind Quarterly
- CYRIL E. R. (1957). A History of Greece. New York: BARNES & NOBLE INC
- D'Angely, R. (1998). Enigma – Nga pellazgët te shqiptarët. (p.205). Tiranë: Toena
- Fjalor, (2002). Fjalor enciklopedik. (pp-543).Tiranë: Bacchus
- Frashëri, S. (1899 [1978]). Vepra, Shqipëria ç'ka qenë ç'është e ç'do të bëhetë? (pp- 20-21-22-23). Prishtinë: Rilindja
- Hamiti, S. (2002). Kritika letrare. Vepra 6. (pp.-458), Prishtinë: Faik Konica
- Hutcheon, L. (2013). Poetika e postmodernizmit-Historia, Teoria, Fiksioni Prishtinë: OM
- Instituti Albanologjik i Prishtinës, (1985). Gjurmime albanologjike-Seria e shkencave filologjike 14-1984. Prishtinë: Rilindja
- Instituti i shkencave, seksioni i gjuhës e i letërsisë, K.Cipo (kryetar) E. Çabej, M.Domi, A.
- Jung,G. C. (2006). Psikologjia analitike. Tiranë: Fan Noli
- Kadare, I. (2010). Mosmarrëveshja, mbi raportin e Shqipërisë me vetveten, provë letrare. Tiranë: Onufri
- De Rada, J. (1980) Vepra IV (p.132). Prishtinë: Rilindja
- Jacques, E. (1995). “Shqiptarët” (Historia e popullit shqiptar nga lashtësia deri në ditët e sotme). (pp.3, 11, 29, 45, 61, 93, 106). Tiranë, Kartë e artë
- Katz, Elihu at all (2009). Teste kanonike të kërkimit në media. (pp-33). Tiranë: Instituti Shqiptar i medias. (Original work published 2003).Konda, N, Spiro, (1997). Shqiptarët dhe problem pellazgjikë. (pp-94-95).Prishtinë: Gutenberg

- Kondo, N. S. (1997). Shqiptarët dhe problemi pellazgjik. Prishtinë: Gutenberg
- Krajni, O. M. (1954). Fjalor i Gjuhës Shqipe. (pp. - 387). Tiranë: Rilindja
- Lefkowitz, R. M., (1996). Black Athena Revisited. (Pp. - 15-18). Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press
- Levinas, E.(2003). Etika dhe pafundësia. (pp. 106). Pejë: Dukagjini
- Lotman J. (2004). Kultura dhe bumi. Tiranë: Aleph
- Lito, K.Z., (1999). Shqiptarët në Greqi (The Albanian in Greece). Pp-15-16, 18, 19. Tiranë, Botimpex
- Maigret, E. (2010). Sociologjia e komunikimit dhe e medieve. Tiranë: Papirus
- Malcolm, N. (2001). Kosova-një histori e shkurtër. Prishtinë: Koha & Tiranë: Shtëpia e Librit
- Mesihovic, S. (2014). HISTORIJA AUTARIJATA. Sarajevo: Filozofski fakultet u Sarajevu
- Monografia e Kosovës- Akademia e Shkencave të Kosovës, (2011). Kosova një vështrim monografik. Prishtinë: Akademia e Shkencave të Kosovës.
- O'Neill, T. (1994). Politika është vendore. Tiranë: Guttenberg
- Said, E. (2009). Orientalizmi. (pp. 17-177-235) Tiranë: Dy Lindje dhe dy Perëndime. Oliver Shmid
- Saliu, H. (2015). *Komunikimi në diplomacinë publike: Soft power-i dhe imazhi ndërkombëtar i Kosovës* (me parathënie nga Artan Fuga). Prishtinë: Kolegji AAB.
- Smith D.A. (2008). Kombet dhe Nacionalizmi në erën globale. Tiranë: Dudaj
- Strauss K.L. (1955). Tropikë të trishtë. Tiranë: Çabej
- Raeper & Smith, William, Linda, (1991). Një hyrje tek idetë. Prishtinë: Dituria
- Rexhepi, F. & Demaj, F. (2017). Historia 5, Prishtinë, Libri Shkollor
- Rexhepi, F. & Demaj, F. (2017). Historia 6. P.24. Prishtinë, Libri Shkollor
- Rugova, B. (2014). Imazhi i shqiptarit dhe i Shqipërisë në New York Times në kohën e shpalljes së pavarësisë (1911-1913) (pp-96, 98). Prishtinë: Trembelat
- Rrahmani, Z. (2005). Teoritë Moderne Letrare. (pp-37-40-42-44-53-55-87-108). Prishtinë: Faik Konica

Rrahmani K. (2002). Intertekstualiteti dhe oraliteti. Prishtinë: AIKD

Prendi, Frano & Bunguri, Adem, (2008). Bronzi i hershëm në Shqipëri - The Early bronze age in Albania.(pp- 20,70,72,150). Prishtinë: ARK-KOS

Prendi, F. & Bunguri, A. (2014).Studime për prehistorinë e Shqipërisë. Tiranë

Robinson C., E., (1957). A History of Greece. (P. – 8). New York: Barnes & Noble

Tinder, G. (1993). Mendimi Politik. Tiranë: Shtëpia botuese enciklopedike

Tole, S. (2011). “Pse qanë kuajt e Akilit?” E qara me bote dhe prejardhja e iso-polifonisë popullore shqiptare. (pp-131,132,134,136). Tiranë: Mediaprint

Umberto, E. (1996). Struktura e papranishme. Pejë: Dukagjini

Visoka, A. (2007). CAMUS, rrëfimi dhe idetë. Prishtinë: Faik Konica

Zheji, P. (2015). Roli mesianik i shqipes – Shembja e kullës së Babelit. Tiranë: UETPRESS

Zheji, P. (1996, [2005]). Shqipja dhe Sanskritishtja. Tiranë: Tertiumdatur

Referencat nga interneti

Archantis, (2013). Archanthi.org - Lokalitet Kale-Krševica je najverovatnije antički Damastion?. [On-line]. Në dispozicion: <http://archanthis.org/lokalitet-kale-krsevisa-je-najverovatnije-anticki-damastion/>

Berisha, Sh. (2012). KosovariMedia.com-Mërgimtarët e shkrimit Ilir-Guri i zi i Shkodrës. [On-line]. Në dispozicion: <https://www.kosovarimedia.com/index.php/biblioteka/iliret/9576-margaritare-e-shkrimit-ilir-guri-i-zi-i-shkodres.html>

Berisha, Sh. (2017). Shqiptari.com - MBISHKRIME TË POPUJVE TË TRUNGUT PELLAZGJIK (MBISHKRIME MAQEDONE). [On-line]. Në dispozicion: <https://gazetashqiptari.com/mbishkrime-te-popujve-te-trungut-pellazgjik-mbishkrime-maqedone/>

Farbstein, R., Radić, D., Brajković, D., Miracle, P. T. (2012). Plosone - First Epigravettian Ceramic Figurines from Europe (Vela Spila, Croatia). [On-line]. Në dispozicion: <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0041437>

Fjalor, (2017). Fjalor i gjuhës së sotme shqipe, (me rreth 40.000 mijë fjalë). [On-line]. Në dispozicion: <http://www.fjalori.shkenca.org/>

Gjenetika Shqiptare, (2017). Rezultatet e Projektit Shqiptar të ADN, “Albanian Bloodlines” (FamilyTreeDNA + YSEQ). [On-line]. Në dispozicion: <http://www.gjenetika.com/rezultatet/>

Harper, S. (2012). Panorama online. Kryeministri kanadez-Të mësojmë nga besa, kodi i shqiptarëve. [On-line]. Në dispozicion: <http://www.panorama.com.al/kryeministri-kanadez-te-mesojme-nga-besa-kodi-i-shqiptareve/>

Kanuni i Lekë Dukagjinit (2009ç1933). [On-line].Në dispozicion: <http://agrbes.freehostia.com/KanuniiLekeDukagjinit.pdf>

Kanuni i Lekë Dukagjinit (2009ç1933). [On-line]. Në dispozicion: <http://agrbes.freehostia.com/KanuniiLekeDukagjinit.pdf>

Kanuni i Lekë Dukagjinit (2009 [1933]). [On-line]. Në dispozicion: <http://agrbes.freehostia.com/KanuniiLekeDukagjinit.pdf>

Kanuni- Kodi i së drejtës zakonore shqiptare, (2012). Nacional Albania.[On-line]. Në dispozicion: <http://www.nacionalalbania.al/2012/09/kanuni-kodi-i-se-drejtës-zakonore-shqiptare/>

Kiš. P. (2015). JutarnjiKultura-ARHEOLOŠKA SENZACIJA NA KORČULI: OVE GROBNICE NISU BILE POZNATE NA JADRANU Otkriće drevnog blaga koje mijenja povijest. [On-line]. Në dispozicion: <https://www.jutarnji.hr/kultura/art/arheoloska-senzacija-na-korculi-ove-grobnice-nisu-bile-poznate-na-jadranu-otkrice-drevnog-blaga-koje-mijenja-povijest/285625/>

Korkuti, M. (2016). Balkanweb.com. Gabime trashanike në botimet historike, mjaft diletantizmit. [On-line]. Në dispozicion: <http://www.balkanweb.com/site/muzafer-korkuti-gabime-trashanike-ne-botimet-historike-mjaft-diletantizmit/>

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, (2017, 2018). Lista e Trashëgimisë Kulturore për Mbrojtje të Përkohshme. [On-line]. Në dispozicion: http://www.mkrs-ks.org/repository/docs/Lista_e_Trashëgimise_Kulturore_per_Mbrojtje_te_Perkohshme_2017.pdf

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, (2017-2027). Strategjia kombëtare për trashëgiminë kulturore. [On-line]. Në dispozicion: http://mkrs-ks.org/repository/docs/shqip_strategjia_per_trashegimi.pdf

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, (2012). Guidë arkeologjike e Kosovë. [On-line]. Në dispozicion: http://www.mkrs-ks.org/repository/docs/shqip_final.pdf

Miracle, P. (2012). Plos/ one tenth anniversary- First Epigravettian Ceramic Figurines from Europe (Vela Spila, Croatia). [On-line]. Në dispozicion: <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0041437>

Njëkomb, (2017). Shqiptarët e mjerë presin që Europa të vijë sot a nesër t'i shpëtojë. [On=line]. Në dispozicion: <http://www.njekomb.com/?p=10689>

Saliu, H. (2013). The image of a country, communication actors in educational exchanges. *Thesis*. (89-98). <https://aab-edu.net/en/documents/thesis-kosova/no-01-2013/image-country-communication-actors-educational-exchanges/>

Saliu, H., Amazon: https://ww.amazon.com/Komunikimi-diplomacin%C3%AB-publike-nd%C3%ABrkomb%C3%ABtar-parath%C3%ABnie-ebook/dp/B01M4JOËHP/ref=sr_1_1?s=digital-text&ie=UTF8&qid=1513538463&sr=1-1&refinements=p_27%3AHasan+Saliu

Saliu, H. (2017). International image of the country through strategic communication, Case of Kosovo. *Journal of Media Critiques*. Vol.3 No.9. (65-76). doi: 10.17349/jmc117105

Saliu, H. (2014). Imazhi i Kosovës në marredhëniet publike ndërkombëtare”. *Studime Albanologjike – Diversiteti kulturor në media*, 2015/1. Tiranë: Universiteti i Tiranës-Fakulteti i Historisë dhe Filologjisë-Departamenti i Gazetarisë dhe Komunikimit. (47-56).

Seminari XXXII ndërkombëtar për gjuhën, letërsinë dhe kulturën shqiptare, (2013). Fakulteti i Filologjisë- Prishtinë & Fakulteti i historisë dhe filologjisë-Tiranë (pp.13-44). [On-line]. Në dispozicion: [http://filologjia.uni-pr.edu/getattachment/Seminari/Seminari-32-\(V--1\)---Botim.pdf.aspx](http://filologjia.uni-pr.edu/getattachment/Seminari/Seminari-32-(V--1)---Botim.pdf.aspx)

Sulçebe, G. (2011). Panoramaonline, Harta gjenetike e popujve të Ballkanit në një studim shkencor. [On-line]. Në dispozicion: <http://www.panorama.com.al/harta-gjenetike-e-popujve-te-ballkanit-ne-nje-studim-shkencor/>

Rugova, B. (GJUHA E SHKENCËS: SHEMBULLI I ALBANISTIKËS) (2015, <http://filologjia.uni-pr.edu/getattachment/Seminari/Seminari---Gjuhesi---Vellimi-1.pdf.aspx>)

Politika.rs, (2017). Arheoloji otkrili 11 izgubljenih gradova na Kopaoniku i Radanu. [On-line]. Në dispozicion: <http://www.politika.rs/sr/clanak/392407/Arheoloji-otkrili-11-izgubljenih-gradova-na-Kopaoniku-i-Radanu>

Tole, V. (2011). Muzikologu Tole-Iso-polifonia, kori më I vjetër në botë. Gazeta Panorama online. [On-line]. Në dispozicion: <http://www.panorama.com.al/muzikologu-tole-iso-polifonia-kori-me-i-vjeter-ne-bote/>

The New York Times (2012). Ceramic Fragments Point to Artistry in the Ice Age [On-line]. Në dispozicion: <http://www.nytimes.com/2008/03/02/books/review/Kenneally-t.html>

[https://filologjia.uni-pr.edu/getattachment/Seminari/Seminari-32-\(V--2\)---Botim.pdf.aspx](https://filologjia.uni-pr.edu/getattachment/Seminari/Seminari-32-(V--2)---Botim.pdf.aspx)
(YAMAMOTO 2008: 230-259, YAMAMOTO 2011: 215-233)